

ŘÍM VE STAROVĚKU (753 př. n. l. – 476 n. l.)

1. Řím v době království (753-510 př. n. l.)

Když pominula doba řecká (a makedonská), přišlo období jiných podmanitelů, a dovolím si dokonce říci, že to jsou podmanitelé ve starověku nejznámější. Vždyť ve chvíli, kdy se rozpadne ono pověstné Římské impérium, skončí starověk jako takový. Pojďme se tedy nyní společně (ve čtyřech hodinách) projít starověkým Římem v době království, republiky, raného a pozdního císařství (přesněji tzv. principátu a dominátu) a vrátit se do dob, kdy ještě v centru Evropy stála apeninská země zasněžených Alp a azurového moře. Země, kde je možné vidět citrónovník, který kvete, a kde se mělká mořská pobřeží mísí se sopečnými kopci. Ano, je to Itálie.

Dodnes totiž studujeme a využíváme římský jazyk, písmo, číslice, právní a politické systémy, ale také římský stavební styl. Nezapomíná se na slavné římské spisovatele (Ovidius, Horatius, Vergilius...), filozofy (např. Seneca) nebo panovníky (Caesar, Claudius, Nero...). Ale nepředbíhejme!

O římském království se traduje, že bylo založeno roku 753 př. n. l. Nicméně tenkrát se jednalo spíš o seskupení několika vesnic, které se rozkládaly na sedmi pahorcích u řeky Tiberu. Přesto se dalo mluvit o dost strategickém místě, protože ač vesnice splavný Tiber spojoval neustále s mořem, pirátů se bát obyvatelé nemuseli, ti od nich byli dost daleko. Velice rychle si lidé vybudovali i pevné hradby.

Počátky Říma nám však ve velké míře prostupují různé pověstné a bájně postavy. Jednou z nich je např. dávný Aeneas, o kterém napsal velkolepý epos sám římský básník Vergilius. Tento muž měl utéci z hořící Tróje a po dlouhé dobrodružné cestě stanout na místě pozdějšího Říma. Tedy právě on měl stát u jeho založení a náš známý Romulus (podle kterého měl být Řím, neboli Róma pojmenován) měl pocházet z jeho krve (i když se narodil až o pár století později).

Romulus měl ještě bratra Rema, jenže na toho se trochu zapomnělo. Nebo spíš se na něj mělo zapomenout, a tak ho Romulus zavraždil, aby se tak stal prvním králem. K této události nám také historické prameny uvádějí první letopočet, tedy již zmíněný rok 753 př. n. l. Pro Římany to byl samozřejmě tenkrát rok jedna, protože taková velká událost musí být někde vidět. Řekové v tu dobu měli už rok 23 a hádejte proč! Jednoduše lze tedy říct, že v těchto starých dobách si každá země vybírala sama, od jaké významné události si ten svůj letopočet bude počítat. Až za 753 let (i když spíš mluvíme o tom, že je to zaokrouhleno) se stalo něco, na čem se shodly všechny tyto národy, že ty méně důležité věci přebíjí, totiž narození jednoho tesařského chlapce s podivným jménem Jošua (Jozue nebo též Ježíš). A tedy až tam začal náš skutečný letopočet.

Ale vraťme se zpět. Máme tu prvního krále a s ním tedy dobu královskou, o které toho víme nejméně. Ale něco přece. Tak např. to, že včetně Romula vládlo v této nejstarší době postupně sedm králů a poslední tři jsou etruského původu. Etruskové pro nás zůstávají neustále velkou záhadou, protože Římané většinu pramenů, které by na tento národ ukazovaly, systematicky zničili. A ty zápisy, které se nám přece jen dochovaly, zase nedokážeme přečíst, protože jejich jazyku jednoduše nerozumíme. Oni totiž nespádají k Indoevropanům, a tak i když jejich abecedu známe, významy slov jsou nám naprosto utajeny. Takže smůla! Ale snad měli do Itálie dorazit odněkud z Malé Asie a pravděpodobně je i to, že právě oni začali zpracovávat v Itálii železo. A díky železným zbraním se mohli dostat ke královské moci v Římě, ale to už bychom moc spekulovali.

Za vlády etruských králů se Řím dost rozrůstal a na sklonku doby královské ve městě a okolí žilo okolo osmdesáti tisíc lidí. Nejvýznamnějším z etruských vladařů se stal Servius Tullius, který bývá někdy přezdíván také jako římský Solón, protože stejně jako on v Řecku, provedl v Římě celou řadu změn. Do této doby byla totiž celá římská společnost rozdělena pouze do dvou skupin: patriciové (boháčů urozeného původu) a neurození plebejové, kteří už půdu nevladnili, ale museli si ji jenom pronajímat. Tullius však dal rozdělit obyvatelstvo do většího počtu kast, a to bez ohledu na původ. Pokud byl tedy někdo z patricijské rodiny, ještě neměl vyhráno, a naopak. Za své reformy si ovšem vysloužil nenávisť u patriciů a nakonec byl jedním z nich zavražděn. Ale to byla ve starověku vcelku častá záležitost, jak ještě uvidíte.

Poslední král se stal také známým. Nevím, jestli víc pro své usměvavé jméno nebo proto, že celé první období zakončoval. Jmenoval se totiž Tarquinius Superbus (v překladu Zpupný) a lidem byl natolik nepřijemný, že se ho rozhodli někdy okolo roku 510 př. n. l. jednoduše vyhnat.